

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. การผลิตพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย ในด้านผู้จัดทำ วัตถุประสงค์ ความแพร่หลาย และความทันสมัย
2. ขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชาของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย
3. โครงสร้างของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย ในด้านการนำเสนอศัพท์ จำนวนภาษาและจำนวนคำศัพท์ที่นำเสนอ การจัดเรียง และลักษณะอื่น ๆ

การวิจัยมีสมมติฐาน ดังนี้

1. ผู้จัดทำเป็นคณะบุคคลมากกว่าเป็นรายบุคคล และผู้รับผิดชอบในการจัดทำเป็นภาครัฐมากกว่าภาคเอกชน
2. พจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย เป็นพจนานุกรมสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากกว่าสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
3. พจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นพจนานุกรมสองภาษา คือ อังกฤษ-ไทย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประเภทของผู้จัดทำพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย

1.1 ผู้จัดทำด้านเนื้อหา

จากการวิเคราะห์พจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย ซึ่งรวบรวมมาจากหอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร ทั้งที่เป็นห้องสมุดกลางและห้องสมุดคณะ รวม 59 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 306 ชื่อ พบว่าเป็นพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่จัดทำโดยบุคคลคนเดียวเป็น จำนวนสูงสุด 163 ชื่อ (ร้อยละ 53.30) รองลงมาคือจัดทำโดยคณะบุคคล จำนวน 121 ชื่อ (ร้อยละ 39.50) และไม่ระบุชื่อผู้จัดทำด้านเนื้อหา จำนวน 22 ชื่อ (ร้อยละ 7.20)

จากผลการวิจัย พบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า ผู้จัดทำเป็นคณะบุคคลมากกว่าเป็นรายบุคคล และไม่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Uvarov (1988) ที่เห็นว่าการผลิตพจนานุกรมเฉพาะวิชาควรจะมีคณะทำงานเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อลดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ในการจัดทำ สาเหตุที่ผู้จัดทำด้านเนื้อหาเป็นรายบุคคลมากกว่าเป็นคณะบุคคล อาจเนื่องจากเพื่อความคล่องตัวในการจัดทำ และสามารถนำออกเผยแพร่ให้ทันกับความต้องการใช้ของนักวิชาการ นักศึกษา บุคคลในวงการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจในสาขาวิชานั้น ๆ

1.2 ผู้จัดพิมพ์

จากการวิเคราะห์พจนานุกรมเฉพาะวิชาในด้านผู้จัดพิมพ์ พบว่าหน่วยงานภาคเอกชนจัดพิมพ์พจนานุกรมเฉพาะวิชา เป็นจำนวนสูงสุด 166 ชื่อ (ร้อยละ 54.20) รองลงมาคือ หน่วยงานภาครัฐบาล จำนวน 127 ชื่อ (ร้อยละ 41.50) รัฐวิสาหกิจ จำนวน 3 ชื่อ (ร้อยละ 1.00) องค์กรระหว่างประเทศ จำนวน

2 ชื่อ (ร้อยละ 0.70) และไม่ระบุผู้จัดพิมพ์ จำนวน 8 ชื่อ (ร้อยละ 2.60) ตามลำดับ

จากผลการวิจัย พบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า ผู้รับผิดชอบในการจัดพิมพ์พจนานุกรมเฉพาะวิชาเป็นภาครัฐมากกว่าภาคเอกชน ทั้งนี้อาจเนื่องจากภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศมากขึ้น ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์อย่างเพียงพอมากกว่าหน่วยงานภาครัฐบาล

เมื่อพิจารณาประเภทของผู้จัดพิมพ์ พบว่า สำนักพิมพ์ บริษัทสำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานในภาคเอกชน จัดพิมพ์พจนานุกรมเฉพาะวิชา เป็นจำนวนสูงสุด 122 ชื่อ (ร้อยละ 39.80) ทั้งนี้อาจเนื่องจากสำนักพิมพ์ บริษัทสำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ผลิตหนังสือเพื่อการค้าซึ่งเป็นธุรกิจโดยตรงของหน่วยงานประเภทนี้ นอกจากนี้พจนานุกรมเฉพาะวิชายังเป็นหนังสืออ้างอิงประเภทหนึ่งซึ่งมีประโยชน์ ย่อมเป็นที่ต้องการของตลาด โดยเฉพาะห้องสมุด นักวิชาการ นักศึกษา บุคคลในสาขาวิชาต่าง ๆ ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจ

2. ความแพร่หลายและความทันสมัยของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย

2.1 จำนวนครั้งที่พิมพ์

ในด้านจำนวนครั้งที่พิมพ์ พบว่าพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่มีจำนวนครั้งที่พิมพ์เพียง 1 ครั้ง เป็นจำนวนสูงสุด 228 ชื่อ (ร้อยละ 74.50) รองลงมาคือ

จำนวนครั้งที่พิมพ์ 2 ครั้ง จำนวน 46 ชื่อ (ร้อยละ 15.00) และจำนวนครั้งที่พิมพ์ 3 ครั้ง จำนวน 17 ชื่อ (ร้อยละ 5.60) ตามลำดับ

จากผลการวิจัย พบว่าการผลิตพจนานุกรมเฉพาะวิชาในประเทศไทยยังไม่แพร่หลาย ทั้งนี้อาจเนื่องจากการผลิตพจนานุกรมมีความยุ่งยากมากกว่าการผลิตหนังสือทั่วไป ในการจัดทำด้านเนื้อหาต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาการแก้ไขปรับปรุง การเรียบเรียง และการจัดรูปเล่มต้องการความละเอียด ปราณีต ต้องใช้เวลานานในการจัดทำ และต้นทุนในการผลิตสูง

เมื่อพิจารณาจำนวนครั้งที่พิมพ์สูงสุดของพจนานุกรมเฉพาะวิชา พบว่ามีการพิมพ์สูงสุด จำนวน 9 ครั้ง เพียง 1 ชื่อ (ร้อยละ 0.30) คือ "พจนานุกรมศัพท์ช่างเทคนิค สถาปัตยกรรมและช่างก่อสร้าง" โดย จันทรา ณ ลำพูน

2.2 ปีที่พิมพ์

ในด้านปีที่พิมพ์ พบว่า พจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย จัดพิมพ์ขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2531-2535 เป็นจำนวนสูงสุด 83 ชื่อ (ร้อยละ 27.12) รองลงมาคือ จัดพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2526-2530 จำนวน 59 ชื่อ (ร้อยละ 19.28) และจัดพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2521-2525 จำนวน 34 ชื่อ (ร้อยละ 11.10) ตามลำดับ สำหรับในช่วง 3 ปีสุดท้าย คือ พ.ศ. 2536-ปัจจุบัน มีจำนวน 23 ชื่อ (ร้อยละ 7.52)

จากผลการวิจัย พบว่าสอดคล้องกับสถิติจำนวนการผลิตหนังสือของประเทศไทย ใน UNESCO Statistical Yearbook (UNESCO 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994) ซึ่งในระหว่าง พ.ศ. 2531-2535 มีการผลิตหนังสือ จำนวน 33,935 ชื่อเรื่อง และระหว่าง พ.ศ. 2626-2530 มีจำนวน 29,334 ชื่อเรื่อง

3. ขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชาของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย

ในด้านขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชาของพจนานุกรมเฉพาะวิชา ซึ่งจำแนกสาขาวิชา เป็น 10 หมวดใหญ่ พบว่าเป็นพจนานุกรมเฉพาะวิชาในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ เป็นจำนวนสูงสุด 79 ชื่อ (ร้อยละ 25.80) รองลงมาคือ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 55 ชื่อ (ร้อยละ 18.00) และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ จำนวน 42 ชื่อ (ร้อยละ 13.70) ตามลำดับ และน้อยที่สุดคือ พจนานุกรมเฉพาะวิชาในสาขาวิชาอื่น ๆ จำนวน 7 ชื่อ (ร้อยละ 2.30)

จากผลการวิจัย พบว่าไม่สอดคล้องตามสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า พจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย เป็น พจนานุกรมสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากกว่าสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เนื่องจากสาขาวิชาสังคมศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่มีสาขาย่อยมากที่สุดในเมื่อจำแนกตาม ISCED แสดงว่ามีขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชากว้างขวางกว่าสาขาวิชาอื่น และ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ซึ่งเป็นอันดับรองลงมา อาจเนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับด้านเทคโนโลยี ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วตามสภาพความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลกในปัจจุบัน และเป็นสาขาวิชาที่เป็นประโยชน์ในการทำงานอาชีพและการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

เมื่อพิจารณาสาขาวิชาย่อยภายใต้แต่ละสาขาวิชาใหญ่ พบว่าในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนา และเทววิทยา มีพจนานุกรมเฉพาะวิชาสาขาศาสนา และเทววิทยาเป็นจำนวนสูงสุด 23 ชื่อ (ร้อยละ 7.50) รองลงมาคือ ในสาขาวิชานิติศาสตร์มีพจนานุกรมเฉพาะวิชาสาขานิติศาสตร์ จำนวน 20 ชื่อ (ร้อยละ 6.50) ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู มีพจนานุกรมเฉพาะวิชาการศึกษา ศาสตร์ จำนวน 15 ชื่อ (ร้อยละ 4.90) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาสาขาวิชาตามประเภทของผู้จัดทำ พบว่าสาขาวิชาสังคมศาสตร์ จัดทำโดยบุคคลคนเดียว เป็นจำนวนสูงสุด 45 ชื่อ และบุคคลคนเดียวเป็นผู้จัดทำพจนานุกรมเฉพาะวิชากระจายไปในทุก 10 สาขาวิชาหลัก และในด้านผู้จัดพิมพ์ พบว่า สำนักพิมพ์ บริษัทสำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานภาคเอกชน จัดพิมพ์พจนานุกรมเฉพาะวิชา เป็นจำนวนสูงสุด 122 ชื่อ โดยจัดพิมพ์ครบทั้ง 10 สาขาวิชาหลัก สาขาวิชาที่จัดพิมพ์จำนวนสูงสุด คือ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ จำนวน 35 ชื่อ ส่วนหน่วยงานที่จัดพิมพ์พจนานุกรมเฉพาะวิชาน้อยที่สุด จำนวน 3 ชื่อเท่ากัน คือ รัฐวิสาหกิจ และ สถาบันสงฆ์ โดยรัฐวิสาหกิจจัดพิมพ์พจนานุกรมเฉพาะวิชาเพียงสาขาวิชาเดียว คือ วิศวกรรมศาสตร์ ทั้ง 3 ชื่อ ส่วนสถาบันสงฆ์ก็จัดพิมพ์พจนานุกรมเฉพาะวิชาเพียงสาขาวิชาเดียวเช่นกันคือ มนุษยศาสตร์ ศาสนา และเทววิทยา ทั้ง 3 ชื่อ

ในด้านปีที่พิมพ์พจนานุกรมเฉพาะวิชาในแต่ละสาขาวิชา พบว่า สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มีการจัดพิมพ์เป็นจำนวนสูงสุด 21 ชื่อ ในระหว่าง พ.ศ. 2531-2535 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการผลิตพจนานุกรมเฉพาะวิชาในปริมาณสูงสุดเช่นเดียวกัน

4. โครงสร้างการนำเสนอศัพท์ของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตใน

ประเทศไทย

ด้านโครงสร้างการนำเสนอศัพท์ของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย พบว่าพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่มีโครงสร้างการนำเสนอศัพท์แบบ "ศัพท์หลัก-ศัพท์เทียบ-นิยามศัพท์" เป็นจำนวนสูงสุด 124 ชื่อ (ร้อยละ 40.50) รองลงมาคือแบบ "ศัพท์หลัก-นิยามศัพท์ (มีศัพท์เทียบไม่สม่ำเสมอ)" จำนวน 61 ชื่อ (ร้อยละ 91.90) และแบบ "ศัพท์หลัก-ศัพท์เทียบ" และแบบ "ศัพท์หลัก-นิยามศัพท์ (ไม่มีศัพท์เทียบ)" จำนวนเท่ากัน คือ 45 ชื่อ (ร้อยละ 14.70) ตามลำดับ โครงสร้างการนำเสนอศัพท์แบบที่มีน้อยที่สุดคือ "ศัพท์หลัก-นิยามศัพท์-ศัพท์เทียบ" มีจำนวนเพียง 1 ชื่อ (ร้อยละ 0.30) คือ "ศัพท์แพทย์ไทย" ของหน่วยข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

จากผลการวิจัย พบว่าพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย ส่วนใหญ่นำเสนอทั้งศัพท์หลัก ศัพท์เทียบ และนิยามศัพท์ ซึ่งเป็นรายการที่พจนานุกรมเฉพาะวิชาควรมี เพราะมีประโยชน์มากสำหรับผู้ใช้พจนานุกรมสองภาษาที่จะได้ทราบทั้งศัพท์หลักที่เป็นภาษาต่างประเทศและศัพท์เทียบที่เป็นภาษาของตนเอง พร้อมทั้งนิยามศัพท์

สำหรับพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่นำเสนอเป็น 2 แบบ คือ ให้ศัพท์หลัก-ศัพท์เทียบในส่วนแรกของพจนานุกรม และในส่วนหลังให้ ศัพท์เทียบ-ศัพท์หลัก หรือ ให้ศัพท์หลัก-ศัพท์เทียบ-นิยามศัพท์ ในส่วนแรกของพจนานุกรม และในส่วนหลังให้ ศัพท์เทียบ-ศัพท์หลัก เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้พจนานุกรมในการค้นคว้าได้ทั้ง

จากศัพท์หลักและศัพท์เทียบนั้นยังมีจำนวนน้อยเท่านั้น คือ 16 ชื่อ และ 14 ชื่อ ตามลำดับ

5. ภาษาของคำศัพท์ ลักษณะการให้นิยามศัพท์และประเภทของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย

5.1 ภาษาของศัพท์หลัก ภาษาของศัพท์เทียบ และภาษาของนิยามศัพท์

ภาษาของศัพท์หลัก

ในด้านภาษาของศัพท์หลัก พบว่า พจนานุกรมเฉพาะวิชาที่มีศัพท์หลักเป็นภาษาอังกฤษมีจำนวนสูงสุด 219 ชื่อ (ร้อยละ 71.60) รองลงมาคือศัพท์หลักเป็นภาษาไทย จำนวน 72 ชื่อ (ร้อยละ 23.50) และศัพท์หลักเป็นภาษาบาลี จำนวน 8 ชื่อ (ร้อยละ 2.60) ตามลำดับ สำหรับภาษาของศัพท์หลักที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ภาษาจีนและภาษาสันสกฤต มีจำนวน 1 ชื่อเท่านั้น (ร้อยละ 0.30)

จากผลการวิจัย พบว่าภาษาของศัพท์หลักเป็นภาษาอังกฤษจำนวนสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีความสำคัญรองลงมาจากภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ และตำราวิชาการภาษาต่างประเทศในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้น ภาษาของศัพท์หลักของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย จึงสอดคล้องกับสภาพตลาดหนังสือในประเทศไทย

ภาษาของศัพท์เทียบ

ในด้านภาษาของศัพท์เทียบ พบว่าพจนานุกรมเฉพาะวิชามีศัพท์เทียบเป็นภาษาไทยจำนวนสูงสุด 217 ชื่อ (ร้อยละ 83.78) รองลงมาคือศัพท์เทียบเป็นภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ชื่อ (ร้อยละ 11.60) และศัพท์เทียบเป็นภาษาอื่น ๆ จำนวน 6 ชื่อ (ร้อยละ 2.00) ตามลำดับ

จากผลการวิจัย พบว่าพจนานุกรมเฉพาะวิชามีศัพท์เทียบเป็นภาษาไทย จำนวนสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้ผู้ใช้พจนานุกรมเฉพาะวิชาซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทยได้เข้าใจทั้งคำแปลศัพท์ทางวิชาการและความหมาย ดังนั้นศัพท์เทียบส่วนใหญ่จึงเป็นภาษาไทย

ภาษาของนิยามศัพท์

ในด้านภาษาของนิยามศัพท์ พบว่าพจนานุกรมเฉพาะวิชามีนิยามศัพท์เป็นภาษาไทย จำนวนสูงสุด 236 ชื่อ (ร้อยละ 97.10) รองลงมาคือนิยามศัพท์เป็นภาษาอื่น ๆ คือ ภาษาไทยพร้อมด้วยภาษาอังกฤษ จำนวน 6 ชื่อ (ร้อยละ 2.50) และ นิยามศัพท์เป็นภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ชื่อ (ร้อยละ 0.40)

จากผลการวิจัย พบว่าพจนานุกรมเฉพาะวิชามีนิยามศัพท์เป็นภาษาไทยจำนวนสูงสุด เนื่องจากพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้ผู้ใช้พจนานุกรมเฉพาะวิชาซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทย ได้เข้าใจทั้งคำแปลศัพท์ทางวิชาการและความหมาย ดังนั้นนิยามศัพท์ส่วนใหญ่จึงเป็นภาษาไทย

ซึ่งสอดคล้องกับภาษาของศัพท์เทียบ ซึ่งพบว่า ศัพท์เทียบส่วนใหญ่เป็นภาษาไทยเช่นเดียวกัน

5.2 ลักษณะการให้นิยามศัพท์

เมื่อพิจารณาลักษณะการให้นิยามศัพท์ พบว่า พจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทยให้นิยามศัพท์โดยละเอียดเป็นส่วนใหญ่ จำนวนสูงสุด 71 ชื่อ (ร้อยละ 23.20) รองลงมาคือ ให้นิยามสั้น ๆ ตลอดทั้งเล่ม จำนวน 70 ชื่อ (ร้อยละ 22.88) และไม่มีนิยามศัพท์ จำนวน 63 ชื่อ (ร้อยละ 20.59) ตามลำดับ

จากผลการวิจัย พบว่าสอดคล้องกับการผลิตพจนานุกรมเฉพาะวิชาของต่างประเทศ ซึ่ง Katz (1992 : 395) กล่าวว่า มีพจนานุกรมเฉพาะวิชาจำนวนมากที่ให้นิยามศัพท์โดยละเอียด แบบพจนะ-สารานุกรม ทั้งนี้อาจเนื่องจากศัพท์ทางวิชาการในแต่ละสาขาวิชามีความหมายและลักษณะการใช้คำแตกต่างกัน บางคำก็เป็นศัพท์เทคนิคเฉพาะซึ่งยากที่จะเข้าใจ การให้คำจำกัดความเพียงสั้น ๆ อาจไม่เพียงพอ จึงมีการอธิบายความหมายตามนัยต่าง ๆ ตลอดจนให้ตัวอย่างประกอบการใช้คำด้วยเพื่อให้เข้าใจคำศัพท์นั้น ๆ ดีขึ้น

5.3 ประเภทของพจนานุกรมเฉพาะวิชาจำแนกตามภาษา

เมื่อพิจารณาประเภทของพจนานุกรมเฉพาะวิชาจำแนกตามภาษา พบว่า เป็นพจนานุกรม 2 ภาษา จำนวนสูงสุด 266 ชื่อ (ร้อยละ 86.90) รองลงมาคือเป็นพจนานุกรมภาษาเดียว จำนวน 33 ชื่อ (ร้อยละ 10.80) เป็นพจนานุกรม 3 ภาษา จำนวน 6 ชื่อ (ร้อยละ 2.00) และเป็นพจนานุกรม 4

ภาษา จำนวน 1 ชื่อ (ร้อยละ 0.30) คือ "พจนานุกรมพุทธศาสนาจีน-สันสกฤต-อังกฤษ-ไทย" โดย เย็นทรวงน ภิกขุ สุชิน ทองหยวก และทรงวิทย์ แก้วศรี

จากผลการวิจัย พบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า พจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นพจนานุกรม 2 ภาษา คือ อังกฤษ-ไทย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับภาษาของศัพท์หลัก ศัพท์เทียบ และ นิยามศัพท์ ซึ่งพบว่า ศัพท์หลักเป็นภาษาอังกฤษ จำนวนสูงสุด ส่วนศัพท์เทียบเป็น ภาษาไทย จำนวนสูงสุด และนิยามศัพท์เป็นภาษาไทย จำนวนสูงสุดเช่นเดียวกัน

6. จำนวนคำศัพท์หลักของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์จำนวนคำศัพท์หลักของพจนานุกรมเฉพาะวิชาเพื่อทราบขนาดของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย พบว่าเป็นพจนานุกรม ฉบับกระเป๋า (มีศัพท์หลักไม่เกิน 60,000 คำ) จำนวนสูงสุด 167 ชื่อ (ร้อยละ 54.60) รองลงมาคือ เป็นพจนานุกรมฉบับจิ๋ว (มีศัพท์หลักไม่เกิน 1,000 คำ) จำนวน 138 ชื่อ (ร้อยละ 45.10) และเป็นพจนานุกรมฉบับย่อ (มีศัพท์หลักไม่เกิน 160,000 คำ) จำนวน 1 ชื่อ (ร้อยละ 0.30) คือ "พจนานุกรมแพทยศาสตร์" โดย วิทย์ เทียงบุรณธรรม และ เกษม เทียงบุรณธรรม

จากผลการวิจัย พบว่าพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีขนาดปานกลาง จัดเป็นพจนานุกรมฉบับกระเป๋า ซึ่งมีจำนวนคำศัพท์หลัก โดยเฉลี่ยไม่ถึง 60,000 คำ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเป็นขนาดที่เหมาะสม สะดวก ในการจัดทำและสอดคล้องกับผู้จัดทำด้านเนื้อหา ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่เป็นบุคคล คนเดียว มีพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทยเพียงฉบับเดียว ที่มีขนาด

จัดเป็นพจนานุกรมฉบับย่อ คือ "พจนานุกรมแพทยศาสตร์" ซึ่งมีคำศัพท์หลักประมาณ 76,122 คำ

7. การจัดเรียงคำศัพท์หลักของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย

ในด้านลักษณะการจัดเรียงคำศัพท์หลักของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย พบว่า จัดเรียงตามลำดับตัวอักษร จำนวนสูงสุด 243 ชื่อ (ร้อยละ 79.40) รองลงมาคือ เรียงตามหมวดหมู่เนื้อหา จำนวน 48 ชื่อ (ร้อยละ 15.70) และ เรียงโดยนำสระมาก่อนพยัญชนะ (แบบภาษาบาลี) จำนวน 9 ชื่อ (ร้อยละ 2.90) ตามลำดับ

จากผลการวิจัย พบว่าเป็นไปตามลักษณะโดยทั่วไปของพจนานุกรมซึ่งจัดเป็นหนังสืออ้างอิงประเภทหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จัดเรียงคำตามลำดับตัวอักษร เนื่องจากสะดวกในการค้นคว้าได้อย่างรวดเร็ว

8. ภาพประกอบของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย

ในด้านภาพประกอบของพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย พบว่า ไม่มีภาพประกอบ เป็นจำนวนสูงสุด 221 ชื่อ (ร้อยละ 72.20) และมีภาพประกอบจำนวน 85 ชื่อ (ร้อยละ 27.80) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาด้านขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชาของพจนานุกรมเฉพาะวิชา พบว่า สาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มีภาพประกอบจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ และ สาขาสังคมศาสตร์ ตามลำดับ

จากผลการวิจัย พบว่าเป็นไปในทำนองเดียวกันกับความเห็นของ Landau (1989 : 114-115) ซึ่งกล่าวว่า พจนานุกรมเฉพาะวิชาส่วนใหญ่มัก ไม่มีภาพประกอบ เนื่องจากมุ่งจัดทำเพื่อให้คำแปลความหมายของคำศัพท์วิชาการต่าง ๆ ซึ่งผู้ใช้มีความรู้ในเนื้อหาวิชานั้น ๆ อยู่แล้ว ยกเว้น พจนานุกรมเฉพาะวิชา สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะที่เป็นพจนานุกรมสำหรับนักศึกษา ที่ การมีภาพประกอบจะมีประโยชน์ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นคำศัพท์เทคนิคเป็นส่วนใหญ่ ส่วนพจนานุกรมสำหรับนักวิชาการ นักวิจัยหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา การมีภาพประกอบก็ไม่จำเป็นมากนัก

ข้อจำกัดในการวิจัย

การรวบรวมรายชื่อพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่ผลิตในประเทศไทย ใน หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุด มหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้งที่เป็นห้องสมุดกลางและห้องสมุดคณะ จำนวน 59 แห่ง อาจไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เนื่องจากข้อจำกัดด้าน เครื่องมือช่วยค้นข้อมูลทางบรรณานุกรมของแต่ละห้องสมุด และการติดตามรวบรวมข้อมูลจากตัวเล่มพจนานุกรมเฉพาะวิชาบางชื่อเรื่องไม่พบ จำนวน 14 ชื่อเรื่อง (ภาคผนวก ข หน้า) เนื่องจากสภาพการจัดเรียงหนังสือบน ชั้นของห้องสมุดในช่วงเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้จัดทำด้านเนื้อหาพจนานุกรมเฉพาะวิชา

1. ผู้จัดทำด้านเนื้อหา ควรจัดทำพจนานุกรมในสาขาวิชาเฉพาะที่ยังมีอยู่น้อยให้เพิ่มมากขึ้น สาขาวิชาเหล่านี้ได้แก่ ภาษาศาสตร์ ประวัติและปรัชญาศิลปะ เลขกรรมและจิตกรรม ประชากรศาสตร์ การบริหารสถาบัน วารสารศาสตร์ ศิลปะการเรือนและคหกรรมศิลป์ ฟิสิกส์ อุตุนิยมวิทยา จิตเวชศาสตร์ วิทยาศาสตร์-การแพทย์ สรีรวิทยา การสำรวจ วิศวกรรมชลประทาน วิศวกรรมอุตสาหกรรม ศิลปะการพิมพ์ พาณิชยนาวิ บริหารธุรกิจเกษตร ปฐพีวิทยา อุตสาหกรรมเกษตร และพลศึกษา
2. ผู้จัดทำด้านเนื้อหา ควรจัดทำพจนานุกรมเฉพาะวิชาที่เป็นพจนานุกรม 2 ภาษา โดยนำเสนอแยกเป็น 2 ส่วน คือ ให้อันได้ทั้งจากศัพท์หลักและจากศัพท์เทียบ เพื่อความสะดวกในการค้นหาคำศัพท์ของผู้ใช้พจนานุกรม
3. การจัดทำด้านเนื้อหาพจนานุกรมเฉพาะวิชา ควรจัดทำโดยคณะบุคคลที่เป็นนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้พจนานุกรมเฉพาะวิชา มีความน่าเชื่อถือและมีคุณภาพด้านเนื้อหา

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้จัดพิมพ์พจนานุกรมเฉพาะวิชา

1. ผู้จัดพิมพ์โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐบาล ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำพจนานุกรมเฉพาะวิชาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานเพิ่มมากขึ้น มีการแต่งตั้งเป็นคณะทำงาน หรือคณะกรรมการดำเนินงานที่มีผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเป็นผู้ร่วมจัดทำด้านเนื้อหา หรือเป็นที่ปรึกษา บรรณาธิการ โดยหน่วยงานเป็นผู้สนับสนุนด้านเงินทุน และด้านการจัดพิมพ์เผยแพร่ การที่มีคณะผู้จัดทำซึ่งมีคุณวุฒิ

เฉพาะสาขาวิชาจะทำให้พจนานุกรมเฉพาะวิชามีความถูกต้อง และผลงานที่จัดพิมพ์เผยแพร่ก็เป็นการสร้างชื่อเสียงเกียรติคุณให้แก่หน่วยงานผู้จัดพิมพ์อีกด้วย

2. ผู้จัดพิมพ์ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานการผลิตพจนานุกรมเฉพาะวิชาให้ทั่วถึงยังกลุ่มบุคคลในสาขาวิชานั้น ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ผู้สนใจทั่วไป

ข้อเสนอแนะสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุด

1. บรรณารักษ์ควรจัดหาพจนานุกรมเฉพาะวิชาในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยพิจารณาถึงความแพร่หลายและความทันสมัยของพจนานุกรมประกอบด้วย เนื่องจากพจนานุกรมที่มีการพิมพ์มาแล้วหลายครั้ง แสดงว่าเป็นที่นิยมใช้กันมากและน่าจะมีคุณภาพเหมาะสมแก่การจัดการเข้าห้องสมุด นอกจากนี้พจนานุกรมฉบับพิมพ์ใหม่ ๆ ก็อาจมีคำศัพท์วิชาการใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ตลอดจนการให้ศัพท์เทียบและนิยามศัพท์ก็มักจะทันสมัย ถูกต้องตามที่นิยมใช้กันอยู่ในวงการสาขาวิชาต่าง ๆ

2. ห้องสมุดควรเก็บรักษาหนังสืออ้างอิงทุกประเภท โดยเฉพาะพจนานุกรมเฉพาะวิชาไว้อย่างดีและเป็นสัดส่วน เพื่อให้ผู้ใช้หยิบใช้ได้โดยสะดวก และควรระวังเรื่องการสูญหาย เนื่องจากพจนานุกรมเฉพาะวิชาบางชื่อเรื่องมีคุณค่า และหายากอีกประการหนึ่งคือ พจนานุกรมเฉพาะวิชาบางชื่อเรื่องมีการพิมพ์จำนวนน้อยครั้ง หรือเลิกพิมพ์ไปนานแล้ว

แนวทางการวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพจนานุกรมเฉพาะวิชาในด้านอื่น ๆ เช่น การประเมินคุณค่าพจนานุกรมเฉพาะวิชา ปัญหาในการใช้และความต้องการใช้พจนานุกรมเฉพาะวิชา เป็นต้น